

۴۱۹۷۴۲

آموزش جوامع محلی برای امداد و نجات پستانداران دریایی

سازمان کتاب‌های آموزش محیط زیست

(سری اول - جلد چهارده)

تهیه و تدوین :

بهزاد سعیدپور

نرگس رستمیان

سرشناسه	سعیدپور، بهزاد، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	آموزش جوامع محلی برای امداد و نجات پستانداران دریایی/تهیه و تدوین بهزاد سعیدپور، نرگس رستمیان
مشخصات نشر	کرج: انتشارات آوای ویا، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۲۲ ص: مصور، جنول.
شابک	978-600-7863-40-4
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۳۱.
موضوع	پستانداران دریایی-- خلیج فارس
موضوع	Marine mammals-- Persian Gulf
موضوع	پستانداران دریایی-- دریای عمان
موضوع	Marine mammals-- Oman, Gulf of
موضوع	پستانداران دریایی -- بهداشت
موضوع	Marine mammals-- Health
موضوع	دامپزشکی اورژانس
موضوع	Veterinary emergencies
شناسه افزوده	رستمیان، نرگس، ۱۳۶۹ -
ردیف پند-کنگره	۱۳۹۵/۵SF/۹۹۷/پ/۵
ردیف دیویی	۶۳۶/۹۵
شماره کتابشناسی ملی	۴۲۶۳۳۱۲

نام کتاب: آموزش جوامع محلی برای امداد و نجات پستانداران دریایی
 نویسنده: بهزاد سعیدپور - نرگس رستمیان
 ناشر: آوا، ویا
 نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 ویراستار: فهیمه اورنئی
 طرح جلد: مجید اورعی
 قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۶۳-۴۰-۴

دفتر انتشارات: کرج، جهان شهر، خیابان استادان، پلاک ۱۸، پلاک ۱۸، پلاک ۱۸

تلفن تماس: ۲۶-۳۴۴۲۱۵۸۹

تلفن همراه: ۰۹۱۲۲۶۰۷۶۷۱

وب سایت: www.avaiveyana.com

پست الکترونیک: avaiveyana@gmail.com

info@avaiveyana.com

خرید اینترنتی کتاب: www.ketab.ir

هرگونه نسخه برداری و تکثیر از کل کتاب یا بخشی از آن ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

بسمه تعالی

بی شک افزایش آگاهی‌های زیست محیطی می‌تواند نقش به‌سزایی در توسعه‌ی فرهنگ حفاظت از محیط زیست داشته باشد. امروزه وسایل ارتباط جمعی، از جمله رادیو، تلویزیون، مجلات، نشریات، روزنامه‌ها و کتب به خوبی در جوامع فراگیر شده و تأثیر بسیاری در جامعه ایجاد کرده است. کتاب حاضر از جمله مواردی است که می‌تواند در پیشبرد آموزش‌های زیست محیطی مناسب باشد، شرکت پتروشیمی زاگرس با هدف ترویج آگاهی‌های زیست محیطی، آموزش‌هایی را به طرق مختلف از جمله چاپ و انتشار کتاب‌های آموزشی و ترویجی ارائه می‌نماید که امید است در روشن کردن افکار عمومی و ترویج فرهنگ حفظ محیط زیست مفید باشد.

محمد رضا میراحمدی

مدیرعامل شرکت پتروشیمی زاگرس

پیشگفتار

روند توسعه و پیشرفت کشور نیازمند جامعه‌ای سالم و محیطی سالم است. امروزه سلامت محیط به عنوان محور توسعه‌ی پایدار مطرح است و وقوع بحران‌ها و فجایع زیست‌محیطی، نه تنها حیات موجودات زنده را تهدید می‌کند، بلکه حیات نسل‌های آتی را نیز تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. زیرا بقای بشر در گرو همزیستی مسالمت‌آمیز انسان و محیط زیست است و بهره‌برداری بی‌رویه از منابع طبیعی یا توسعه‌ی نامتوازن اقتصادی و صنعتی، منجر به اتلاف منابع و ایجاد آلودگی می‌شود و میراث گرانبهای مشترک بشریت و امانت آیندگان را با بحران‌های جدی روبرو می‌کند. بی‌شک، استفاده از تکنولوژی بدون در نظر گرفتن ملاحظات زیست‌محیطی، اعم از ضوابط استقرار و استانداردهای زیست‌محیطی، نه تنها راهگشای توسعه نیست، بلکه عواقب جبران‌ناپذیری را همراه دارد.

هدف از انتشار این راهنما آرایه‌ی انگیزه‌هایی برای شناخت و حفظ محیط زیست می‌باشد. با توجه به اینکه مخاطب این کتابچه عموم افراد جامعه و به خصوص دانش‌آموزان می‌باشند، سعی گردیده به زبان ساده تدوین گردد. بی‌شک توجه و عمل به توصیه‌های این کتاب، می‌تواند کمکی هرچند اندک، به حفظ محیط زیست کشورمان باشد.

بهزاد سعیدپور

هیأت علمی دانشکده محیط زیست

فهرست مطالب

۷	مقدمه.....
۸	پستانداران دریایی خلیج فارس و دریای عمان.....
۱۰	سرشماری پستانداران دریایی.....
۱۲	به گل نشستن پستانداران دریایی.....
۲۳	دلایل احتمالی به گل نشستن پستانداران دریایی.....
۲۹	امداد و نجات پستانداران دریایی.....
۳۰	کمک به پستانداران دریایی به گل نشسته.....
۳۹	ارزیابی وضعیت پستانداران دریایی.....
۴۲	منابع.....

مقدمه

هر ساله تعداد زیادی نهنگ، دلفین، و پورپویز، زنده یا مرده در سواحل سراسر جهان به دنبال پدیده‌ای به نام به گل نشستن یافت می‌شوند. این پدیده ممکن است تنها یا دسته جمعی اتفاق بیافتد. درحالی که تعدادی پیر و بیمارند تعداد قابل ملاحظه‌ای سالم و جوان می‌باشند. به گل نشستن پدیده‌ای طبیعی است و تا جایی که حافظه تاریخ سر یاد دارد وجود داشته ولی یکی از اسرار حل نشده سلسله دوران پیش مانده است.

گاه و بیگاه خرها یا از مرگ یا به گل نشستن نهنگ‌ها و دلفین‌ها در سواحل بیج فارس و دریای عمان شنیده می‌شود که در سال‌های اخیر توجه دوستان محیط زیست را به خود جلب کرده است. به گل نشستن این گونه‌های کمیاب دریایی در سواحل جنوبی کشورها را در معرض انقراض قرار داده است. در خلیج فارس دریای عمان هشت گونه دلفین از جمله دلفین یونس معمولی، بینی‌بطری و گوژپشت شناسایی شده که از گونه‌های در حال انقراض می‌باشند. گفتنی است دلفین‌ها از گونه‌های جانوری و از مهم‌ترین ظرفیت‌های گردشگری خلیج فارس و دریای عمان هستند و هر سال تعداد زیادی از گردشگران برای تماشای دلفین‌ها به جزایر جنوبی کشور سفر می‌کنند. بر اساس آمارهای سال‌های اخیر (۸۷ تا ۹۱)، به طور

متوسط سالانه ۳۵ دلفین بر اثر حوادث می‌میرند. به طور متوسط سالانه حدود ۶۰ هزار توریست از مناطق دلفین‌خیز بازدید می‌کنند. تاکنون در اوج ایام بازدید جسد دلفین‌ها به طور همزمان یافت نشده اما بر اساس آمارهای ناشی از خودکشی دسته جمعی سال ۸۷ و مرگ و میرهای پراکنده این پستاندار دریایی، حدود ۱۲۰۰ دلفین طی سال‌های اخیر به گل نشسته‌اند. در واقع می‌توان چنین استنباط کرد که سالانه یک یا دو دلفین از بین می‌روند.

در این کتاب پس از معرفی پستانداران دریایی خلیج فارس و دریای عمان، دلایل به گل نشستن این جانداران و همچنین راه‌های نجات آن‌ها بیان شده است.

پستانداران دریایی خلیج فارس و دریای عمان

ویلیام توماس بلنفورد، زمین‌شناس و طبیعی‌دان انگلیسی بود که در قرن ۱۹ میلادی به عنوان عضو کمیسیون تعیین مرزهای ایران وارد کشور بلنفورد کتاب‌های متعددی در زمینه پرندشناسی، ماهی‌شناسی و حیات وحش خصوصاً در کشور هندوستان دارد، اما سفر وی به ایران سبب شد اطلاعاتی نیز در زمینه حیات وحش ایران به رشته ی تحریر درآورد. وی درباره نهنگ‌های خلیج فارس و دریای عمان این طور گفته است: نهنگ‌ها و پورپوزها را می‌توان در تعداد زیاد و در سواحل مکران